

Рецензія
на дисертаційну роботу Максимова Станіслава Дмитровича
«Чинники сумісності особистості спортсменів в акробатичних складах»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт (01 Освіта/Педагогіка)

Актуальність теми. Сучасний спорт характеризується залученням новітніх інформаційних та інноваційних технологій в тренувальний процес. Цей процес вимагає використання диференційних чинників для удосконалення процесу підготовки. Серед складно координаційних видів спорту парна акробатика є найскладнішим видом. Змагання з акробатики відрізняється видовищністю та великою популярністю. В той же час, акробатика вимагає синхронне виконання вправ двома спортсменами. Тому, проблема сумісності в акробатиці є досить важливою.

Існує низка досліджень, що стосуються вікових особливостей системи підготовки в акробатиці та гімнастиці. Але, залишається не вивченим особливості сумісності спортсменів при виконанні координаційних вправ високої складності.

Підготовка в парній акробатиці передбачає не тільки сумісність у виконанні спеціальних вправ, але й психологічної сумісності двох, або більше особистостей.

Етап попередньої базової підготовки характеризується формування технічних навичок та складних акробатичних елементів. Враховуючи важливість даного етапу, виникає потреба у пошуку шляхів покращення сумісності акробатичних пар в умовах формування складних навичок.

У зв'язку із вищезгаданим, дисертаційна робота Максимова С.Д. «Чинники сумісності особистості спортсменів в акробатичних складах» є актуальною та спрямована на теоретичне та практичне вирішення викладених вище завдань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Плану НДР НУФВСУ на 2021 – 2025 рр. за темою 2.9 «Мобілізація особистісного ресурсу суб'єктів спортивної діяльності засобами психолого-педагогічного супроводу» (номер державної реєстрації 0121U108290) та

за темою 2.10 «Раціоналізація тренувального процесу у спортивних видах гімнастики» (номер державної реєстрації 0121U108308).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність. Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що висвітлені у дисертаційній роботі, повною мірою відповідають меті і завданням та обґрунтовані наведеними даними згідно з результатами дослідження. Розв'язання поставлених у роботі завдань супроводжується використанням комплексу взаємозв'язаних сучасних методів дослідження. Отримані результати дослідження базуються на достатньому фактичному матеріалі, що цілком забезпечує належну достовірність і обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи та сформульованих у ній висновків. Ступінь вірогідності отриманих кількісних даних забезпечена значним обсягом дослідження, кількістю випробовуваних, отриманими цифровими даними, використанням у роботі сучасних методів дослідження та застосуванням адекватних методів статистичного опрацювання матеріалів.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше:

Автором обґрунтовано та розроблено кількісні алгоритми оцінки технічної сумісності партнерів акробатів, на основі сукупності показників біомеханічної структури рухів.

Досліджено сумісність у спортивній акробатиці, а також індивідуальну артистичність спортсменів, із урахуванням емоційно-артистичної спрацьованості партнерів.

Виявлено характер прояву психофізіологічних функцій у спортивній акробатиці, що забезпечує детермінанти ефективності спеціальних рухів партнерів та сприяє сумісності та узгодженості дій спортсменів.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження в тренувальний процес розроблених рекомендацій для акробатів на етапі попередньої базової підготовки.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес кафедри психології і педагогіки НУФВСУ, в навчально-тренувальний процес підготовки акробатів спортивно-культурного комплексу «Софіївський» на в навчально-тренувальний процес підготовки акробатів Дитячо-юнацької школи №20.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 14 наукових праць, з яких 7 статті – у спеціалізованих фахових виданнях України, 5 публікацій апробаційного характеру та 2 публікації, що додатково відображає наукові результати дисертації.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Дисертація складається з анотації, вступу, 5 розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Дисертація написана на 247 сторінках друкованого тексту, список використаних джерел 250 найменувань, з них 133 – іноземних авторів. Робота містить 25 таблиць та 11 рисунків.

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дослідження і формулюється наукове завдання; вказується зв'язок дисертаційного дослідження з науковими планами, темами; розкривається науковий апарат дослідження: мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; визначаються наукова новизна, практична значущість; наводяться дані про особистий внесок здобувача, апробацію та впровадження отриманих результатів, подано інформацію про публікації, структуру та зміст роботи.

У **першому розділі** «Теоретичні засади проблеми сумісності та спрацьованості у спільній діяльності спортсменів» автором здійснено ретельний аналіз фахової літератури відповідно до об'єкта дослідження. Був проведений сумісності у спорті як чинник організації спільної діяльності. Окремо було проаналізовано психологічні та емоційно-виразні механізми регуляції спільної діяльності у спортивній акробатиці, із урахуванням різних рівнів

інтеграції психофізіологічного ресурсу. Також розглянуто психофізіологічні механізми регуляції спільної рухової діяльності.

Для обґрунтування отриманих результатів автором застосовувалися роботи з системи підготовки в складно-координаційних видах спорту Колеснік І.В., 20230; Романенко В.В., 2022; Сосіна В. Ю., 2023), психологічного супроводу в спортивній діяльності (Гринь О., 2023; Олійник І., 2025; Rotenberg K.J., 2025), актуальних питань підготовки спортсменів на етапі попередньої базової підготовки (Gómez-Dolader I., 2024; Чаплигін В., 2025; Афанасьєв С., 2023).

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** описано методологічний апарат дослідження та етапи наукового пошуку здобувача. Представлено метод експертних оцінок, педагогічне спостереження стабілографічні і біомеханічні методи дослідження та психофізіологічна діагностика.

У третьому розділі **«Результати дослідження сумісності акробатичних складів»** автором подано результати досліджень, отриманих на констатувальному етапі педагогічного експерименту. Автором показано, що змагальний результат на етапі попередньої базової підготовки не може виступати головним критерієм сумісності через нестабільність змагальних проявів і залежність підсумкових оцінок від зовнішніх чинників.

Також автором виявлено статистично значущі відмінності між високою та низькою технічною спрацьованістю за педагогічними показниками в тренувальному процесі.

В той же час, встановлено, психологічний контекст сумісності не є самостійним об'єктом емпіричного вимірювання, але це важливий фактор інтерпретації відмінностей між типами технічної та емоційно-артистичної спрацьованості у спортсменів.

У четвертому розділі **«Психофізіологічні та психологічні чинники сумісності особистості спортсменів в акробатичних складах»** розглянуто психофізіологічні передумови регуляції спільної діяльності у парній акробатиці.

Було показано, що психофізіологічні властивості спортсменів формують необхідний, але не самодостатній ресурсний фон регуляції спільної дії, а їх роль реалізується через включення у спеціальних психологічних механізмів, що забезпечують необхідну сумісність.

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» узагальнено результати дисертаційного дослідження відповідно до поставлених завдань. Представлено положення наукової новизни та відмінності отриманих результатів від відомих раніше.

Висновки роботи є логічним завершенням проведених автором досліджень, базуються на широкій інформаційній базі, що включає джерела наукового, нормативного і статистичного характеру. Результати розрахунків та висновки, зроблені на основі отриманих результатів, не викликають сумніву та становлять інтерес як для науки, так і для практики. Висновки до кожного розділу і дисертації в цілому відображають суть виконаних досліджень і тісно пов'язані з їх змістом.

Оцінюючи в цілому позитивно дисертаційну роботу слід зауважити, що автору не вдалося уникнути певних недоліків у роботі, які переважно носять дискусійний характер:

1. Автор використовує стабілографію для оцінки рівнем технічної спрацьованості акробатів. Однак, хід проведення дослідження та відповідні стандартні позиції при стоянні на стабілографічній платформі не було достатньо описано. Хотілось би отримати додаткову інформацію. Чи використовував автор стандартні стійки (Ромберга, наприклад), або в якій мірі всі досліджені було в однакових умовах при проведенні дослідження.

2. При оцінці нейродинамічних функцій, чи враховував автор можливу адаптацію до проведених тестів? Крім того, при дослідженні функціональної рухливості нервових процесів, враховував автор можливі імпульсивні, некеровані натискування на відповідну клавішу, внаслідок надмірного збудження спортсмена.

3. У представленій моделі взаємодії психофізіологічних, психологічних та регуляторних чинників, що забезпечують результат спільної діяльності в акробатичних парах, на мій погляд, не вистачає когнітивного компоненту, який через прояв психофізіологічних функцій, впливає на психічний стан і активацію регуляторних механізмів спільної дії спортсменів.

Однак названі недоліки не вплинули на обґрунтованість і вірогідність основних положень, винесених здобувачем на захист, не применшують новизну, наукову й практичну значущість отриманих результатів.

Загальний висновок. Дисертаційна робота **Максимова Станіслава Дмитровича «Чинники сумісності особистості спортсменів в акробатичних складах»** є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, характеризується новим підходом і практичною цінністю, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, зі змінами), а її автор Максимов Станіслав Дмитрович заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Рецензент:
професор кафедри спортивних
єдиноборств та силових видів спорту
Національного університету фізичного
виховання і спорту України,
доктор біологічних наук, професор

Георгій КОРОБЕЙНИКОВ